

Stanovisko Výboru regionů ke sdělení Komise: Politika evropského sousedství – orientační dokument

(2005/C 231/08)

VÝBOR REGIONŮ

s ohledem na sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Politika evropského sousedství – strategický dokument (KOM (2004) 373 v konečném znění);

s ohledem na rozhodnutí Komise ze dne 13. května 2004 konzultovat Výbor regionů v této věci podle článku 265 odst. 1 Smlouvy zakládající Evropské společenství;

s ohledem na rozhodnutí jeho Předsednictva ze dne 15. června 2004 nařídít Komisi pro vnější vztahy, aby vypracovala předběžné stanovisko v této věci;

s ohledem na sdělení Komise Radě o návrzích akčních plánů Komise v rámci politiky evropského sousedství (PES) (KOM(2004) 795 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství a jeho členské státy v Radě přidružení zřízené Evropsko-středomořskou smlouvou, kterou se zakládá přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Jordánským hašemitským královstvím na druhé straně, ohledně přijetí doporučení o zavedení evropsko-jordánského akčního plánu (KOM(2004) 796 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství ve Smíšeném výboru zřízeném Prozatímní dohodou o přidružení pro obchod a spolupráci, ohledně přijetí doporučení o zavedení akčního plánu mezi EU a Palestinskou samosprávou (KOM(2004) 789 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství a jeho členské státy v Radě přidružení zřízené Evropsko-středomořskou smlouvou, kterou se zakládá přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Tuniskou republikou na druhé straně, ohledně přijetí doporučení o zavedení evropsko-tuniského akčního plánu (KOM(2004) 792 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství a jeho členské státy v Radě pro spolupráci zřízené Smlouvou o partnerství a spolupráci, kterou se zakládá partnerství mezi Evropskými společenstvími a jeho členskými státy na jedné straně a Ukrajinou na druhé straně, ohledně přijetí doporučení o zavedení evropsko-ukrajinského akčního plánu (KOM(2004) 791 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství a jeho členské státy v Radě přidružení zřízené Evropsko-středomořskou smlouvou, kterou se zakládá přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a státem Izrael na druhé straně, ohledně přijetí doporučení o zavedení evropsko-izraelského akčního plánu (KOM(2004) 790 v konečném znění);

s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o postoji, který přijme Evropské společenství a jejich členské státy v Radě pro spolupráci zřízené Smlouvou o partnerství a spolupráci, kterou se zakládá partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Moldavskou republikou na druhé straně, ohledně přijetí doporučení o zavedení evropsko-moldavského akčního plánu (KOM(2004) 787 v konečném znění);

s ohledem na sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu: budování naší společné budoucnosti: politické úkoly a rozpočtové prostředky rozšířené Unie 2007-2013 KOM(2004) 101 v konečném znění;

s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví obecná ustanovení zakládající evropské sousedství a nástroj partnerství KOM(2004) 628 v konečném znění;

s ohledem na sdělení Komise k přípravě nového nástroje sousedství KOM(2003) 393 v konečném znění;

s ohledem na zprávu Evropského parlamentu „Širší Evropa – sousedství: nový rámec vztahů EU s východními a jižními sousedy“ (KOM(2003) 104 – 2003/2018 (INI));

s ohledem na své stanovisko ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu: „Širší Evropa – sousedství: nový rámec vztahů EU s východními a jižními sousedy“ (CdR 175/2003) ⁽¹⁾;

s ohledem na předběžné stanovisko o evropsko-středomořském partnerství a místních a regionálních orgánech: potřeba koordinace a zvláštního nástroje pro decentralizovanou spolupráci (CdR 327/2003fin) ⁽²⁾;

s ohledem na stanovisko o místní a regionální samosprávě v Rusku a vývoji spolupráce mezi EU a Ruskem (CdR 105/2004);

s ohledem na stanovisko o severní dimenzi – druhém akčním plánu 2004-2006 (CdR 102/2003 fin) ⁽³⁾;

s ohledem na návrh stanoviska ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu: budování naší společné budoucnosti: politické úkoly a rozpočtové prostředky rozšířené Unie v letech 2007-2013 (CdR 162/2004 rev. 3) (zpravodaj: radní sir Albert Bore, Městská rada v Birminghamu (UK, SES));

s ohledem na návrh stanoviska (CdR336/2004 rev 1), který přijala dne 7. února 2005 Komise pro vnější vztahy (zpravodaj: Lord Hanningfield, člen rady hrabství v Essexu (UK/ELS)).

- 1) Vzhledem k tomu, že by měl Výbor regionů ve světle politiky evropského sousedství nyní rozšířit svou činnost v oblasti vnějších vztahů, v rámci svých zdrojů a úkolů instituce, za hranice stávajících přístupujících zemí, zejména v zemích uvedených v PES;
- 2) Vzhledem k tomu, že priority VR v oblasti vnějších vztahů musí zůstat na úrovni místních a regionálních orgánů stávajících žadatelských zemí;
- 3) Vzhledem k tomu, že by měla být v rámci PES přikládána vysoká priorita dialogu a spolupráci se všemi státy na severní, východní a jižní hranici EU;

přijal na svém 59. plenárním zasedání, které se uskutečnilo dne 13. a 14. dubna 2005 (jednání dne 14. dubna) následující stanovisko:

1. Názory Výboru regionů

1.1.2 potvrzuje, že s nedávným rozšířením Evropské unie a následnými změnami jejích vnějších hranic, je tato politika dobře načasovaným a vítaným krokem, jehož cílem je sdílení výhod rozšíření EU se sousedními zeměmi spočívající posílení stability, bezpečnosti a blahobytu všech zainteresovaných osob;

1.1 Obecné poznámky k politice evropského sousedství (PES)

VÝBOR REGIONŮ

1.1.1 vítá tento důležitý a potřebný dokument Evropské komise, který poskytuje skutečnou a opravdovou příležitost k definici a zlepšení vztahů mezi Evropskou unií a jejími sousedními zeměmi;

⁽¹⁾ Úř. věstník C 23 ze dne 27.1.2004, str. 36.

⁽²⁾ Úř. věstník C 121 ze dne 30.4.2004 str. 18 - 25.

⁽³⁾ Úř. věstník C 23 ze dne 27.1.2004, str. 27.

1.1.3 souhlasí s tím, že politika evropského sousedství nabízí prostředky k posílení vztahů mezi Evropskou unií a sousedními zeměmi a k zabránění vzniku nových dělicích linií mezi nimi;

1.1.4 zdůrazňuje, že politika evropského sousedství je odlišná od samotného procesu rozšíření a měla by být v tomto kontextu také posuzována, i když nabízí lepší vztahy mezi EU a jejími sousedními zeměmi;

1.1.5 zdůrazňuje významnou úlohu místních a regionálních orgánů, kterou v tomto procesu hrají, a je znepokojen skutečností, že se v rámci této politiky nevyskytuje jediná podstatná zmínka a definice úlohy místních a regionálních orgánů;

1.1.6 souhlasí s tím, že politika bude povzbuzovat sousední země, aby se zapojily do různých aktivit EU prostřednictvím větší politické, bezpečnostní, hospodářské a kulturní spolupráce;

1.1.7 domnívá se, že politika evropského sousedství podporuje úsilí o dosažení větší úcty k lidským právům a občanské společnosti a rozvíjí řádnou správu veřejných věcí v těchto zemích;

1.1.8 v této souvislosti vítá nedávný politický vývoj na Ukrajině a v Gruzii. Politika evropského sousedství musí podporovat vývoj této země k větší demokracii a tržnímu hospodářství;

1.1.9 souhlasí s tím, že politika evropského sousedství usiluje o zlepšení obchodních vztahů a hospodářského růstu mezi EU a sousedními zeměmi;

1.1.10 uznává, že politika evropského sousedství hraje významnou úlohu při podporování užší spolupráce mezi zeměmi, které jsou součástí PES, a EU v boji proti terorismu, nelegálnímu přistěhovalectví a přeshraniční trestné činnosti, jako jsou drogy a obchod s lidmi;

1.1.11 podporuje úsilí o nalezení inovačních řešení na podporu soužití a respektu k univerzálně uznávaným základním zásadám v zemích PES s různými etnickými menšinami.

1.2 Místní a regionální dimenze politiky evropského sousedství:

VÝBOR REGIONŮ

1.2.1 zdůrazňuje, že by místní a regionální orgány v zemích PES měly hrát, kdekoli to bude možné, větší úlohu v procesu demokratizace a decentralizace;

1.2.2 zdůrazňuje, že v souladu s jednou z hlavních zásad Unie – subsidiaritou – která umožňuje, aby byla zvolena

nejvhodnější úroveň řízení, hrají v tomto kontextu místní a regionální orgány rozhodující a specifickou úlohu, protože mohou zajistit trvalé a řádně orientované vztahy;

1.2.3 upozorňuje na efektivitu přístupu „zdola nahoru“ při podporování demokratického procesu;

1.2.4 dodává, že v praxi místní a regionální orgány slouží jako dobrá demokratické výuka pro občany, a tudíž jsou důležitým subjektem pro zajištění dobře fungujících demokracií;

1.2.5 zdůrazňuje význam rozvoje a upevnění vlády na místní úrovni prostřednictvím přeshraniční spolupráce a většího využití výměn a sdílených vědomostí se stávajícími Euroregiony jako cesty pro dosažení cílů stanovených v akčním plánu každé země;

1.2.6 upozorňuje na problémy, se kterými se setkaly místní a regionální orgány v zemích, jež jsou zahrnuty do PES, při přijímání nezbytných opatření pro přizpůsobení jejich správních struktur evropským strukturám;

1.2.7 si přeje sdílet se zeměmi, jež jsou součástí PES, zkušenosti, které získali její členové v důsledku kontaktů s místními a regionálními orgány v kandidátských zemích během procesu rozšíření;

1.2.8 se domnívá, že místní a regionální orgány představují nejvhodnější úroveň pro decentralizovanou spolupráci s partnerskými zeměmi;

1.2.9 připomíná oblasti, v nichž mají místní a regionální správy těmto zemím co nabídnout:

- a. územní a prostorové plánování;
- b. městské plánování;
- c. rozvoj zemědělství, rybolovu a venkova;
- d. životní prostředí, obhospodařování zdrojů a občanské ochrany;
- e. subregionální dimenze dopravy a energie;
- f. politika podpory MSP;
- g. politika podpory zaměstnanosti;
- h. kulturní a sportovní iniciativy;
- i. politiky na ochranu a péči o dědictví;

j. politika sociální proximity;

k. vzdělávání a odborná příprava;

l. zdravotní a sociální péče;

m. řízení imigračních toků, politika přijímání a integrace;

n. bydlení;

o. bezpečnost a bezpečnostní opatření;

p. veřejné zakázky;

1.2.10 připomíná, že existuje prostor pro akci místních a regionálních orgánů, která doplňuje a přesahuje tradiční omezení spolupráce na úrovni ústředních vlád. Na této úrovni může být PES, jak ji navrhuje Komise, skutečně účinná;

1.2.11 zdůrazňuje, že praxe decentralizované spolupráce, která se vyvinula v posledních letech, klade důraz na odpovědnost, kterou mají místní úřady ve své úloze katalyzátoru nových procesů spolupráce.

1.3 Geografické pokrytí

VÝBOR REGIONŮ

1.3.1 upozorňuje na to, že země, jež jsou součástí PES, se liší svým hospodářským, sociálním a politickým rozvojem a nevychází ze stejného počátečního bodu, co se týká vztahů s EU;

1.3.2 se domnívá, že silné regionální a místní instituce zvolené lidmi a lidem odpovědné jsou pro skutečně demokratické společnosti nutností, a očekává, že v roce 2006 vstoupí v platnost federální legislativa týkající se místních a regionálních úřadů, která bude krokem vpřed pro případnou spolupráci mezi pověřenými úřady v EU a Rusku, zejména ujasněním si kompetencí s ohledem na přeshraniční spolupráci;

1.3.3 je znepokojen tím, že se PES přímo nezmiňuje o stávajících problémech v souvislosti s Kaliningradem, ačkoliv připouští, že tento problém adekvátně řeší jiné dokumenty a práce Komise;

1.3.4 vítá rozhodnutí začlenit jižní Kavkaz – Arménii, Azerbajdžán a Gruzii – do politiky evropského sousedství;

1.3.5 dále vítá závazek EU „podporovat důvěryhodné, konkrétní a trvalé reformní úsilí, zejména ve výše uvedených prioritních oblastech, dodatečnými prostředky pomoci“⁽¹⁾.

1.4 Akční plány

VÝBOR REGIONŮ

1.4.1 podporuje myšlenku všeobecného akčního plánu, na němž se společně dohodnou partnerské země a EU, jako efektivním způsobu pro dosažení cílů politiky evropského sousedství;

1.4.2 souhlasí s tím, že ambice a tempo rozvoje vztahů EU s každou partnerskou zemí budou určeny mírou závazku ke společným hodnotám a rovněž vůlí a schopností realizovat priority dohodnuté v akčním plánu;

1.4.3 zdůrazňuje význam zaměření pozornosti na zmírnění chudoby a význam řešení korupce, která je označována za „velkou překážku reformem v mnoha zemích PES“;

1.4.4 se domnívá, že by bylo prospěšné, kdyby každý akční plán obsahoval zvláštní část týkající se úlohy místní a regionální samosprávy v příslušné partnerské zemi. Podrobným uvedením jasných cílů jak pro úlohu místní samosprávy, tak pro způsoby, kterými měla partnerská země v úmyslu decentralizovat pravomoci a posílit místní a regionální samosprávu. Tento požadavek by měl být sdělen Komisi s tím, že každá taková zvláštní část by měla být zapracována do dalšího kola akčních plánů;

1.4.5 se domnívá, že jeho členové mají významnou úlohu při analýze a projednávání financování, kterého může využít každá partnerská země, zejména ve světle prohlášení uvedeném ve strategickém dokumentu PES: „Komise navrhla, aby byly stávající fondy a jejich nástupci významně zvýšeny podle nových finančních perspektiv a v souladu s dodržением priority, kterou EU stanovila PES“. Nový zjednodušený mechanismus financování, který má být přijat v roce 2007, dodatečně zařazuje takovou analýzu a projednání mezi priority.

1.5 Nástroj evropského sousedství

VÝBOR REGIONŮ

1.5.1 vítá nově navržený a zjednodušený systém financování, nástroj evropského sousedství.

1.5.2 se domnívá, že prioritou Komise musí být poskytování více informací a technických údajů o tom, jak bude nástroj v praxi fungovat, jak bude uplatňován a jak bude kontrolován.

⁽¹⁾ Politika evropského sousedství – orientační dokument (KOM(2004) 373 v konečném znění), 12.5.2004, str.11.

2. Doporučení Výboru regionů

VÝBOR REGIONŮ

2.1 se domnívá, že lze využít zkušenosti jeho členů pro rozvoj místní a regionální demokracie, jenž je nepostradatelná pro politickou stabilitu v uvedených zemích;

2.2 doporučuje, aby VR za účelem překonání problémů, kterým čelí místní a regionální úřady v zemích uvedených PES, vytvořil vhodný mechanismus na podporu přímého dialogu a přenosu informací;

2.3 doporučuje, aby ty země, které provádí nezbytné reformy k tomu, aby se dostaly na cestu k demokracii a svobodným a spravedlivým volbám, získaly všechny výhody vyplývající z PES;

2.4 doporučuje, aby politika evropského sousedství nabídla šanci na uzavírání nových smluvních dohod s partnerskými zeměmi, jenž by mohly mít formu smluv evropského sousedství. Předmět těchto smluv by byl definován ve světle pokroku při plnění priorit stanovených v akčních plánech;

2.5 navrhuje, aby byly akční plány monitorovány za pomoci současných struktur podle různých smluv o partnerství a spolupráci/dohod o přidružení spolu s formálními průběžnými zprávami, které budou vypracovány po dvou až pěti letech po přijetí akčního plánu;

2.6 doporučuje Evropské komisi, aby členové Výboru regionů, jako při předchozím rozšíření, hráli vedoucí úlohu při role hodnocení pokroku v rámci akčních plánů, které se v první řadě zaměřují na kroky směřující ke zmocnění a modernizaci místních a regionálních vlád;

2.7 doporučuje, aby byl v souvislosti s dalším kolem akčních plánů pro každou sousední zemi zařazen zvláštní oddíl o úloze místní a regionální samosprávy v každé partnerské zemi, který by podrobně stanovil cíle jak pro úlohu místní samosprávy, tak

pro způsoby, které má partnerská země v úmyslu použít pro převedení pravomocí, včetně jasného a transparentního časového rámce k dosažení tohoto cíle;

2.8 se domnívá, že jakýkoli akční plán musí být úzce spojen s prioritami, jenž vychází z jasných a důvěryhodných ekonomických pobídek podporujících pozitivní změnu, a tím pomáhat při směřování technické pomoci;

2.9 se domnívá, že existuje naléhavá a základní potřeba zlepšit a zmodernizovat místní a regionální správu v těch zemích, které byly určeny v rámci PES, včetně dramatického zlepšení co se týče spravedlivých a svobodných voleb, demokratických hodnot a politických svobod na místní úrovni a doporučuje, aby Komise zavedla zvláštní program pro každou sousední zemi jako součást akčního plánu s cílem dosáhnout tohoto cíle (viz příloha);

2.10 doporučuje, aby se v rámci nově navrženého zjednodušeného systému financování, nástroje evropského sousedství, se vážně promyslel specifický finanční instrument, který je vytvořen přímo pro decentralizovanou spolupráci a který je určen pro místní a regionální úřady, aby jim pomohl modernizovat a reformovat jejich operace v sousedních zemích;

2.11 doporučuje, aby Evropská komise poskytla Výboru regionů a jeho členům možnost hrát vedoucí a aktivní úlohu při hodnocení a projednávání nových nástrojů evropského sousedství;

2.12 doporučuje, aby se za účelem zjednodušení tohoto procesu uskutečnila v roce 2006 konference, jejímž cílem by bylo svést dohromady zástupce místních a regionálních vlád ze všech států uvedených v PES s tím, že by se uskutečnily čtyři samostatné konference, které by se týkaly středomořského regionu, regionu Baltského moře, východoevropských zemí a zemí Středního východu.

V Bruselu dne 14. dubna 2005.

Předseda
Výboru regionů
Peter STRAUB

Příloha

Místní a regionální samospráva v zemích PES

Bělorusko

Země je rozdělena na šest oblastí a jedno samosprávné město. Má třístupňový systém místních samospráv. Člení se dále na krajské, okresní, městské, obecní a sídelní sověty. Krajské sověty jsou nejvýše postavenými jednotkami a řídí činnost okresních sovětů, které zase řídí městské, obecní a sídelní sověty. Zástupci sovětů jsou voleni každé čtyři roky. Sověty „koordinují funkce celého místního samosprávného systému; plní roli veřejné, hospodářské a sociokulturní konstrukce v rámci svých pravomocí; starají se o přírodní zdroje, veřejný majetek, ochranu životního prostředí atd.“⁽¹⁾

Moldávie

V moldavské politice panuje napětí mezi ústřední vládou a separatisty v regionech Transnistrie a Gagauzie. Etnické, sociální, hospodářské a kulturní rozdíly mezi Moldavany, Rusy, Ukrajinci a Gagauzi vystoupily do popředí v roce 1990, když byla moldavština prohlášena za národní jazyk. Oba regiony se prohlásily za samostatné regiony na Moldávii. Gagauzii bylo uděleno zvláštní postavení v ústavě, což ukončilo závažný konflikt mezi separatisty a ústřední vládou. Jednání, která byla zprostředkována Ruskem, OBSE a Ukrajinou, konflikt mezi Transnistrií a Moldavskem nevyřešila.

Poslední komunální volby, které se konaly v květnu a listopadu roku 2003, splňovaly základní mezinárodní standardy.

Legislativou z března 2003 došlo k reorganizaci místní samosprávy, která vychází ze sovětské éry. Země je nyní rozdělena do 33 „rayonů“, které nahradily 12 regionálních „judetů“ (okresů). Konkrétně se jedná o 9 „judetů“, 1 samosprávné město, 1 autonomní územní jednotku a 1 územní jednotku. Reorganizaci navrhla komunistická strana ve svém prohlášení o znovuzvolení v roce 2001 a odráží regionální reorganizaci strany. Mnoho lidí kritizovalo komunistickou stranu za reorganizaci místní samosprávy, aby upevnila svou moc jako většinová vládní strana a získala výhodu v komunálních volbách⁽²⁾.

Ukrajina

Ukrajina je rozdělena do 24 oblastí, 1 autonomní republiky a 2 měst se statutem oblasti. Rozdělení je zastaralé a je pozůstatkem sovětské éry. Oblasti se dále dělí na rady. Zástupci v radách jsou voleni v okresních volbách jedním mandátem. Volby většinou nejsou spravedlivé – šéfové okresních a regionálních samospráv, jmenovaní prezidentem, často do místních voleb zasahují. Opoziční strany „požadují pro regionální a okresní volby zavedení proporcionálního systému, aby zabránily nadvládě“ nestranické „byrokracie“⁽³⁾.

Regionální volby, které se uskutečnily od parlamentních voleb v roce 2002, nesplňovaly mezinárodní standardy, ale neustále se zlepšují. Například „během voleb starosty v Mukačevě v dubnu 2004 zástupci OBSE zaznamenali útok na jednu z volebních místností, zastrašování a fyzický útok, jenž vyústil v hospitalizaci jednoho pozorovatele. Byly hlášeny také další problémy jako krádeže hlasovacích lístků a výsledky voleb byly obecně považovány za podvodné“⁽⁴⁾. U místních voleb v Oděse a Poltavě v květnu a červnu 2004 došlo ke zlepšení navzdory problémům s registrací voličů. Je jasné, že místní samospráva není úplně demokratická.

Rusko

Rusko je rozděleno do 49 oblastí, 21 republik, 10 autonomních obvodů, 6 krajů, 2 federálních měst a 1 autonomní oblasti. Dále je rozděleno do 89 subjektů, 21 národních správních jednotek (národních republik), 66 územních celků a 2 federálních měst⁽⁵⁾. Místní samospráva v rámci Ruské federace se nadále potýká s decentralizací po rozpadu Sovětského svazu. V důsledku přechodu na federální stát získalo mnoho národních republik více moci než ostatní federální celky. Například legislativa národních republik si většinou protřečí s federální legislativou.

⁽¹⁾ Local Government and Regional development Initiative, Report on Belarus 1994, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN003979.htm>, 25. října 2004.

⁽²⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1019233782153>, 25. října 2004.

⁽³⁾ UNPAN Nations in Transit 2004: Country Report Ukraine, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/NISPAcee/UNPAN017053.pdf>, 25. října 2004.

⁽⁴⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1019745009984>, 25. října 2004.

⁽⁵⁾ UNPAN Modernising the Relationship between Levels of Government Russia, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/NISPAcee/UNPAN009033.pdf>, 25. října 2004.

Prezident Putin v roce 2000 přestavil program reform, který by vyřešil nedostatky v organizaci místní samosprávy. Podle tohoto programu je Rusko rozděleno do 7 hlavních regionů vzniklých sloučením různých federálních jednotek. Pro každou federální jednotku byla vytvořena funkce výkonného zástupce prezidenta Ruské federace. Základním cílem programu je zvýšení účinnosti veřejné správy a správy věcí veřejných a rozvoj místní samosprávy „jako hlavní síly občanské společnosti a zachování odpovědné vlády“. ⁽¹⁾

Po teroristickém útoku v Beslanu září 2004 prezident Putin vyhlásil radikální reformu voleb 89 regionálních guvernérů země. Namísto přímé volby budou v budoucnosti jmenováni prezidentem a posléze bude jejich jmenování potvrzeno regionálními zákonodárnými sbory. Duma plán schválila v říjnu 2004.

Alžírsko

Alžírsko je rozděleno do 48 provincií (wilayí, jedn. č. – wilaya), z nichž každá má volenou místní radu, která má funkci hlavního vládnoucího orgánu. Poslední komunální volby se konaly v říjnu 2002. Volební účast je většinou kolem 50 % a brání jí mnoho regionálních konfliktů mezi ústřední vládou a berberskými povstanci ⁽²⁾. Existuje nedostatek místní autonomie; guvernéři podávají zprávy přímo ministru vnitra. Decentralizace byla účinná na úrovni provincií a při správě místní infrastruktury a služeb ⁽³⁾.

Egypt

Egypt je rozdělen do 26 gubernií (muhafazat, jedn. č. – muhafazah). Ústřední vláda vykonává velkou moc v místních vládních orgánech díky systému politického jmenování shora dolů. „Na každé úrovni existuje vládnoucí struktura, která slučuje zástupce rad a vládou jmenované orgány, v jejichž čele jsou guvernéři, okresní úředníci a starostové v uvedeném pořadí.“ ⁽⁴⁾ Místní samospráva je neúčinná při poskytování vládních služeb.

Decentralizace byla zahájena za prezidenta Sadata. Místní samosprávy získaly pravomoc zvyšovat daně, ale byly nuceny, aby vynakládaly velké finanční obnosy na vládní programy a často se zadlužovaly. Byly také podporovány, aby vstupovaly do partnerství se soukromými společnostmi, jež podporovaly vztah mezi ústřední vládou a bohatými a elitou země. Za prezidenta Mubaraqa pokračoval proces decentralizace a místní samosprávy v současné době více odrážejí místní problémy a méně ústřední politiku. Místní samosprávy jsou často využívány jako prostředek kontroly. „Okresní policejní stanice zrovnoprávnila hodnotáře a systém místní samosprávy je (starostu a radu) integroval do režimu.“ ⁽⁵⁾

Izrael

Izrael je rozdělen do 6 okresů (mehozot, jed. č. – mehoz). Okresy se dále dělí na čtrnáct podokresů, z nichž každý vede okresní komisař jmenovaný ministerským předsedou. Okresní komisaři jsou odpovědní za kontrolu politik okresních rad a za přijímání národní legislativy v rámci okresu. Členové obecních a místních rad jsou voleni systémem poměrného zastoupení a partajních seznamů a starosta je volen přímo voliči ve zvláštních obcích. Místní samospráva je odpovědná za poskytování veřejného zboží a vybírání místních poplatků ⁽⁶⁾.

Jordánsko

Jordánská místní samospráva odráží skutečnost, že moc náleží králi a jeho vládě. Země je rozdělena do 12 gubernií, v jejichž čele stojí jmenovaní komisaři. Gubernie jsou dále rozděleny do správních subregionů. Subregiony zahrnují města, vesnice a obce. Větší obce si zvolily okresní rady a starosty. Okresní vlády jsou v podstatě prostředkem pro politiku ústřední vlády a legislativy ⁽⁷⁾. Obecní a regionální samosprávy se spoléhají při přidělování finančních prostředků a poskytování veřejných služeb a infrastruktury, což omezuje jejich schopnost řešit problémy lokálního charakteru. Rychlá urbanizace tlačí na místní samosprávy a obce, aby poskytovaly adekvátní služby. nedávná decentralizace měla především formu privatizace státem vlastněných průmyslových odvětví ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ UNPAN Modernising the Relationship between Levels of Government Russia, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/NISP/Unpan009033.pdf>, 25. října 2004.

⁽²⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1018535850896>, 26. října 2004.

⁽³⁾ UNDP-Programme On Governance in the Arab Region (POGAR), <http://www.pogar.org/countries/algeria/decentralization.html>, 28. října 2004.

⁽⁴⁾ US Library of Congress Country Studies, <http://countrystudies.us/egypt/113.htm>, 27. října 2004.

⁽⁵⁾ US Library of Congress Country Studies, <http://countrystudies.us/egypt/113.htm>, 27. října 2004.

⁽⁶⁾ US Library of Congress Country Studies, <http://countrystudies.us/israel/85.htm>, 27. října 2004.

⁽⁷⁾ Národní webové stránky Jordánska, <http://www.kinghussein.gov.jo/government2.html>, 27. října 2004.

⁽⁸⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/jordan/decentralization.html>, 28. října 2004.

Libanon

Libanonská místní samospráva je velmi nejistá, protože v současné době ústřední vláda usiluje o nové vybudování národa po 16leté občanské válce. Ústřední vláda převzala místní správu jako prostředek udržení kontroly během války. Diskuse mezi silnou ústřední vládou a decentralizovaným státem ovlivní vývoj místní samosprávy v nastávajících letech⁽¹⁾. Pokračující zapojení Sýrie v Libanonu posílilo ústřední vládu. Decentralizace v praxi má jen velmi malou podporu vlády kvůli politické nestabilitě země⁽²⁾.

Libanon je rozdělen do 6 gubernií, které se dále dělí do správních obcí. V roce 1998 se konaly první komunální volby po 35 letech. „Voličská účast byla vysoká, v průměru mezi 60-70 %. V Bejrútu přišlo k volbám pouze 30 % voličů, protože se voliči domnívali, že výsledky jsou předem dohodnuté. Neexistují důkazy o podvodech ani násilí. Volby označují další etapu rekonstrukce po konfliktu.“⁽³⁾ Místní samosprávy se při rozdělování finančních prostředků spoléhají na ústřední vládu, což omezuje jejich schopnost řešit problémy místního charakteru.

Libye

Libye je historicky vytvořena z různých oblastí, které byly sloučeny do federace za krále Idrise. V roce 1963 nahradil federaci unitární systém. Deset gubernií bylo v podstatě prodloužením ústřední vlády. Po Kádáfího revoluci v roce 1969 byly místní útvary dále slučovány, aby mohla mít ústřední vláda větší kontrolu. „Subnárodní vláda většinou nadále fungovala jako hierarchický systém administrativních propojení s ústřední vládou spíše než prostředek lidového zastoupení nebo účasti.“⁽⁴⁾ Současná místní samospráva se podle World Fact Book CIA skládá z 25 obcí (poznámka – 25 obcí bylo možná nahrazeno 13 regiony).

Proces decentralizace čelí mnoha překážkám. Vývoz ropy je hlavní součástí libyjské ekonomiky a výnos z tohoto vývozu pomáhá podporovat vládu. „Vysoce centralizovaná povaha rozdělování zisků z ropy v Libyi podkopala úsilí o dosažení decentralizace.“⁽⁵⁾ Ačkoli libyjské zákony dávají místní samosprávě odpovědnost za vzdělávání, průmysl a komunity, v praxi diktuje místní politiku ústřední vláda. „Ze zákona je Libye politicky jedním z nejvíce decentralizovaných systémů v arabském regionu. Místní vládní instituce vykonávají svou pravomoc nad vzděláváním, průmyslem a komunitami. Ale v praxi ústřední vedení diktuje, kdo má moc nad těmito institucemi. Občanská společnost a všechny nestátní politické organizace jsou aktivně potlačovány, což umožňuje pouze malou politickou účast směrem zdola nahoru. Velká část elity, od níž by se dalo očekávat, že vyplní pozice místního vedení zůstává v zahraničí.“⁽⁶⁾

Maroko

Proces decentralizace začal v 60. letech 20. století jako reakce na rostoucí sociální tlaky. „Hlavní omezení decentralizačního procesu jsou především neexistence koordinace mezi různými úrovněmi vlády a pak také slabá výkonnost organizací občanské společnosti a místní samosprávy.“⁽⁷⁾ Největší překážkou, které čelí vývoj místní samosprávy, je silná ústřední vláda v Maroku a nedostatek demokracie na místní úrovni. Konstituční monarchie je stále mocná a pomalu se vyvíjí do parlamentního systému. Parlament je demokraticky volený a poslední volby, které se konaly v roce 2002, byly nejspokojnější a nejspřavedlivější v regionu⁽⁸⁾.

Země má 37 provincií a 2 wilaye a „bylo vytvořeno 16 nových regionů (viz níže) jako součást decentralizačního/regionalizačního zákona přijatého v roce 1997 zákonodárným sborem.“ Každé provincii vládne shromáždění, jenž je voleno obecní radou. Obce dohlíží na infrastrukturu a místní služby. Většinou jsou omezeny nedostatkem financí, protože nemají fiskální autonomii. Poslední komunální volby se konaly v roce 1997 a opoziční strany je kritizovaly a označily za podvodné⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ World Bank: Municipalities in Lebanon, <http://www.worldbank.org/wbi/mdf/mdf1/munici.htm>, 27. října 2004.

⁽²⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/jordan/decentralization.html>, 28. října 2004.

⁽³⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1018721190906>, 25. října 2004 2004

⁽⁴⁾ US Library of Congress Country Studies, <http://countrystudies.us/libya/70.htm>, 27. října 2004.

⁽⁵⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/libya/decentralization.html>, 27. října 2004.

⁽⁶⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/libya/decentralization.html>, 27. října 2004.

⁽⁷⁾ Případové studie OSN, <http://www.ciesin.org/decentralization/English/CaseStudies/morocco.html>, 27. října 2004.

⁽⁸⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1020281580149>, 27. října 2004.

⁽⁹⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/morocco/decentralization.html>, 28. října 2004.

Sýrie

Sýrie je rozdělena do 14 provincií, „v jejichž čele jsou guvernéri jmenovaní ministrem vnitra. Guvernéri podávají zprávy přímo prezidentovi. Kontrolují úřady provinční vlády a rovněž místní úřady ministerstev a státem vlastněných podniků. Pod provinciemi jsou v sestupném pořadí moci oblasti, okresy a vesnice. Místně volené správní rady spravují tyto vlády, i když v praxi zůstávají velmi závislé na ústředním vedení.“⁽¹⁾ Rozšířená státní služba v Sýrii a historie ústředního vedení je překážkou vývoje místních samosprávných organizací. Správa závisí na rozhodování malých skupin jednotlivců nahore. Poslední komunální volby se uskutečnily v roce 1999⁽²⁾. Ministerský předseda Miru zahájil nějaké decentralizační programy, ale bude to pravděpodobně pomalý proces, pokud se nebude vyvíjet současně místní demokracie.

Tunisko

Tunisko má vysoce centralizovanou vládu, která není nakloněna decentralizaci. Politice dominuje vládnoucí Rassemblement Constitutionnel Democratique (RCD) a prezident Ali, který je u moci od roku 1987. Tradice centrálního plánování zahrnuje vládní kontrolu nad ekonomikou. Byla přijata určitá opatření směřující k decentralizaci prostřednictvím založení obecních rad, ale nebyly zaváděny důsledně v celé zemi a jsou především nástrojem ústřední vlády.

Tunisko je rozděleno do 24 gubernií, v jejich čele stojí guvernéri jmenovaní vládou. Gubernie mají legislativní shromáždění složená z jmenovaných nebo volených členů. Většina vesnických oblastí nemá dostatek místních vládnoucích orgánů a ústřední vláda si ponechává kontrolu nad fiskální politikou a daněmi. „Mnoha obcím tudíž chybí finanční prostředky. Neexistence jednotné a standardizované struktury v Tunisku umožňuje některým místním samosprávám, aby postupovaly dopředu, zatímco jiné pokulhávají.“⁽³⁾ Poslední komunální volby se konaly v roce 2002 a většinu míst obsadili kandidáti z RCD.

V Tunisku existuje jak místní, tak vládní podpora dalšího vývoje místních samospráv. Organizace občanské společnosti prosazují větší účast v místních záležitostech. Vláda to považuje za příležitost k rozptýlení politického napětí a udržení politické stability. Zavedla také regionální plány rozvoje, které mají vytvořit novou infrastrukturu a decentralizovat její správu⁽⁴⁾.

Arménie

Arménské politice dominuje boj s Azerbajdžánem o oblast Náhorního Karabachu, jehož obyvatelstvo tvoří převážně občané arménskému původu. Arménie je rozdělena do 11 provincií. Poslední komunální volby se konaly v říjnu 1996. Bez ohledu na skutečnost, že prezidentské volby byly označeny mnoha kritiky za nespravedlivé a vyústily v násilné potyčky mezi protestanty a policií, pozorovatelé Rady Evropy tyto volby považují za svobodné a spravedlivé⁽⁵⁾. Místní samosprávy jsou pouhým rozšířením ústřední vlády k provádění politik⁽⁶⁾. Bujná korupce a slabý politický systém omezují vývoj organizací místní samosprávy.

Azerbajdžán

Azerbajdžán pokračuje v ekonomickém a politickém boji z důvodu konfliktu s Arménií v oblasti Náhorního Karabachu. Jeho zdroje jsou omezené ztrátou území a nutností poskytovat služby pro 800 000 uprchlíků. Ačkoli má Azerbajdžán zásoby ropy, nejsou velmi rozvinuté. Existuje mnoho problémů s národní vládou, včetně podvodů u voleb, korupce a tvrdých zákroků proti opozičním stranám a médiím tak, že se místní samospráva zdá být úplně nevyvinutá a neúčinná. Azerbajdžán je rozdělen do 59 rayonů, 11 měst a 1 autonomní republiky.

Gruzie

Politické klima bylo v posledním desetiletí velmi bouřlivé. Nicméně bez ohledu na různé atentáty nejvyšších představitelů a pokusy o atentát na prezidenta Ševarnadzeho, jsou volby, které se uskutečnily v roce 1992 a 2004, považovány za všeobecně svobodné a spravedlivé. Gruzie směřuje k demokracii a v posledních letech se těší větší politické stabilitě. Administrativní rozdělení Gruzie zahrnuje 9 regionů, 9 měst a 2 autonomní republiky.

⁽¹⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/syria/decentralization.html>, 27. října 2004.

⁽²⁾ FCO Country Profile, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1021373886647>, 28. října 2004.

⁽³⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/tunisia/decentralization.html>, 28. října 2004.

⁽⁴⁾ UNDP-POGAR, <http://www.pogar.org/countries/tunisia/decentralization.html>, 28. října 2004.

⁽⁵⁾ FCO World Book, <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029394365&a=KCountryProfile&aid=1019233781786>, 28. října 2004.

⁽⁶⁾ US Library of Congress Country Studies, <http://countrystudies.us/armenia/47.htm>, 28. října 2004.